

En särskild årsavgift för registrerade revisionsbolag och revisorer som reviderar företag av allmänt intresse

Enligt ett förslag från Utredningen om revisorer och revision ska Revisorsnämnden (RN) ansvara för att kvalitetskontroll av revisorer som har revisionsuppdrag i aktiebolag vars överlåtbara värdepapper är föremål för handel på en reglerad marknad utförs.¹ RN kommer att utföra sådan kvalitetskontroll inom ramen för sitt pågående s.k. stor-SUT-projekt. För att täcka sina merkostnader för denna verksamhet, som uppgår till cirka 5,4 miljoner kronor, vill RN ta ut en särskild årsavgift från de revisorer som utför revision av sådana bolag med ett belopp på mellan 10 000 kronor och 40 000 kronor per reviderat bolag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad i Sverige.

1. Författningsförslag

1.1 Förslag till nya 3 - 5 stycken i 15 § förordningen (1995:665) om revisorer

Revisorer och registrerade revisionsbolag som innehar revisionsuppdrag i aktiebolag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad i Sverige ska betala en särskild årsavgift till Revisorsnämnden. Den särskilda årsavgiften fastställs med ledning av det antal revisionsuppdrag i sådana aktiebolag som revisorn eller revisionsbolaget innehar den 1 november föregående år. Avgiften uppgår till 40 000 kronor för varje bolag som har ett börsvärde som överstiger 1 miljard euro eller vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel även på en reglerad marknad utanför Sverige, 20 000 kronor för bolag som har ett börsvärde mellan 150 miljoner och 1 miljard euro och 10 000 kronor för övriga bolag.

Uppgift om vilka revisionsuppdrag enligt föregående stycke som revisorn eller revisionsbolaget innehar ska lämnas till Revisorsnämnden senast den 15 november varje år.

Revisorsnämnden kan om det finns särskilda skäl besluta att ett enskilt uppdrag helt eller delvis inte ska påverka den särskilda årsavgiften.

Denna förordning träder i kraft den [1 augusti] 2008 och tillämpas första gången på årsavgifter för år 2009.

2. Nuvarande system för löpande kvalitetskontroll

2.1 Kvalitetskontroll enligt nuvarande regelverk

Revisorsnämnden (RN) har tillsyn över landets kvalificerade revisorer. I denna uppgift ingår ett övergripande ansvar för att sådan löpande kvalitetskontroll äger rum som behandlas i

¹ SOU 2007:56 Revisionsutskott m.m.; Genomförande av 2006 års revisorsdirektiv.

Kommissionens rekommendation den 15 november 2000 med minimikrav på kvalitetskontroll av lagstadgad revision i Europeiska unionen.² För att genomföra denna uppgift har RN ingått ett avtal med FAR SRS som innebär att organisationen utför den praktiska kvalitetskontrollen av sina medlemmar genom ett antal särskilt utsedda kontrollanter och att RN kvalitetssäkrar den verksamheten. Det fåtal revisorer som inte är medlemmar i FAR SRS kontrolleras direkt av RN. RN har också sedan slutet av 2004 i egen regi utfört löpande kvalitetskontroll riktad särskilt mot de stora revisionsbyråernas revision av stora bolag. Detta har skett inom ramen för RN:s systematiska och uppsökande tillsyn (SUT) i det s.k. stor-SUT-projektet. Inom den ramen har också kvalitetskontroll skett av revisorer som har reviderat bolag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad i Sverige (nedan benämnda börsnoterade bolag) och som inte är verksamma vid de största revisionsbyråerna.

2.2 Närmare om hur kvalitetskontrollen genomförs

2.2.1 Kvalitetskontrollen i FAR SRS regi

Den i föregående stycke omtalade kvalitetskontrollen i FAR SRS regi sker efter ett löpande schema som bygger på att alla revisorer omfattas av en kvalitetskontroll vart femte år. Beträffande de revisorer som är verksamma vid större revisionsbyråer sker kvalitetskontrollen genom en kvalitetskontroll av byråns revisionssystem, revisionsmetodik och interna kontrollsystem för att säkra att byråns regler efterföljs i de enskilda uppdragen. Beträffande revisorer i mindre revisionsbyråer sker kvalitetskontrollen främst genom direkt granskning av ett antal uppdrag. Eftersom FAR SRS organiserar alla svenska kvalificerade revisorer, så när som på ett drygt hundratal, täcker FAR SRS kvalitetskontroll både små och stora revisionsbyråer och revisorer som reviderar både stora och små företag. I praktiken har FAR SRS dock endast i mycket liten utsträckning riktat in sina kvalitetskontroller mot revisionen av börsnoterade bolag eller eljest mot revisionen av företag av allmänt intresse. Sådan kvalitetskontroll har i stället utförts av RN inom ramen för SUT (se vidare nedan).

2.2.2 RN:s kvalitetssäkring

RN:s kvalitetssäkring går till så att RN från den kompletta listan av kontrollerade och godkända revisorer väljer ut ett antal ärenden avseende enskilda revisorer eller revisionsbyråer och granskar allt dokumentationsmaterial samt gör en bedömning av om resultatet ter sig rimligt. FAR SRS ska också anmäla till RN när en revisor inte har godkänts i kontrollen på grund av allvarliga brister i dennes revisionsarbete. RN öppnar då ett disciplinärende och utreder frågan. Varje år kvalitetssäkrar RN ett trettiotal kvalitetskontroller och mottar mellan fem och tio anmälningar om revisorer som blivit underkända i kvalitetskontrollen. RN har en fortlöpande dialog med FAR SRS om metodiken och omfattningen av kontrollerna för att utveckla verksamheten.

2.2.3 Kvalitetskontroll beträffande revisorer som inte är medlemmar i FAR SRS

För de revisorer som inte är medlemmar i FAR SRS utför RN i egen regi en kvalitetskontroll som i allt väsentligt överensstämmer med den som organisationen genomför beträffande sina medlemmar. RN använder sig av organisationens kvalitetskontrollanter som arbetar efter samma metodik som vid kontrollen av organisationens medlemmar och RN tillämpar också

² Kommissionens rekommendation av den 15 november 2000 om kvalitetssäkring av lagstadgad revision i Europeiska unionen: minimikrav (2001/256/EG).

samma taxa som FAR SRS gör. Skillnaden är att kvalitetskontrollanten då arbetar på RN:s och inte på FAR SRS uppdrag.

2.2.4 Särskilt om RN:s nuvarande löpande kvalitetskontroll av stora revisionsbyråer och uppdrag (stor-SUT)

RN genomför sedan drygt tre år tillbaka löpande kvalitetskontroll av de stora revisionsbolagens revisionsverksamhet i noterade aktiebolag inom ramen för stor-SUT. RN tar vid dessa undersökningar in grundläggande information från var och en av de största revisionsbyråerna om byråledningens kvalitetsmål samt om byråns interna funktioner inom områden som riskhantering och riskbedömning, bevakning av oberoendefrågor, kvalitetsuppföljning, metodutveckling och medarbetarutbildning. RN studerar också de policier och system som genomförs för intern kvalitetssäkring i uppdragsarbetet och utfallet av de uppföljande interna kvalitetskontroller som sker inom revisionsföretaget såväl på nationell nivå som internationellt inom respektive revisionsföretags nätverk. Ett annat viktigt område för RN:s bedömning är byråns revisionsmetodik och de system och hjälpmedel för revisionsprocessen som byggts upp inom varje byrå samt hur dessa faktorer stödjer tillämpningen av nationella och internationella revisionsstandarder.

En annan grundläggande del i de aktuella undersökningarna är RN:s genomgång i efterhand av hur enskilda revisionsuppdrag faktiskt har planlagts, genomförts och rapporterats samt hur de i praktiken har kvalitetssäkrats, den s.k. verifierande uppdragskontrollen. När RN väljer ut de uppdrag som ska granskas inom ramen för dessa uppdragsgenomgångar styrs urvalet efter riskrelaterade urvalskriterier. RN:s genomgång av arbetet koncentrerar sig på de delmoment i revisionsprocessen som bedöms som mest väsentliga. Detta gäller t ex hur arbetet styrs och rapporteras av den huvudansvarige revisorn och hur vissa centrala revisionsstandarder efterlevs och genomförs. De iakttagelser som görs av RN:s granskningspersonal kommuniceras med den ansvarige revisorn och revisionsföretaget i fråga. Om allvarigare brister uppmärksammas i revisionsarbetet ska undersökningsärendet överföras till disciplinär handläggning, vilket hittills endast skett beträffande ett av de cirka 30 revisionsuppdrag som granskats enligt den ovan beskrivna metodiken.

2.2.5 Omfattning och bemanning vid nuvarande kontroller

Kvalitetsinspektionerna har hittills omfattat landets sju största revisionsbyråer, varav de fyra största blivit föremål även för en uppföljande andra genomgång av mer begränsad omfattning. Därutöver har fyra revisorer i tre mindre byråer, som har uppdrag i börsnoterade bolag, varit föremål för inspektion. Hittills har RN genomfört 3-4 verifierande uppdragskontroller för vart och ett av de sju största revisionsföretagen och därtill granskat ett antal uppdrag hos revisorer som inte har varit anställda i större revisionsbolag. I inspektionsarbetet har hittills engagerats RN:s fyra anställda auktoriserade revisorer och tre av juristerna. RN:s resurser har varit uppdelade på två inspektionsteam om tre personer, vartill kommer att RN:s ledningsresurser engagerats i kvalitetssäkring och slutrapportering av inspektionsarbetet. Även andra tjänstemän har tagits i anspråk för kvalitetssäkring och interna konsultationer i olika frågor. Alla tjänstemän som direkt har ingått i teamen har härutöver haft andra uppgifter inom RN:s tillsynsverksamhet. Ingen av dessa har således kunnat arbeta på heltid med kvalitetskontroll.

3. Nya regler inom EU

3.1 Det nya revisorsdirektivet

Det nya revisorsdirektivet³ ger föreskrifter om löpande kvalitetskontroll som delvis ersätter reglerna i rekommendationen från 2000. Enligt artikel 29 ska löpande kvalitetskontroll ske vart sjätte år för alla revisorer. I direktivet finns också regler bl.a. om att kvalitetskontrollen ska vara oberoende av de granskade revisorerna och stå under offentlig tillsyn samt vara finansierad så att den står fri från otillbörlig påverkan från de granskade.

När det gäller den löpande kvalitetskontroll som ska utföras beträffande de revisionsbolag och de revisorer som reviderar företag av allmänt intresse föreskriver direktivet i artikel 43 att sådan ska ske med dubbel frekvens, dvs. vart tredje år. Denna bestämmelse, som infördes relativt sent i förhandlingarna om direktivet, innebär en avsevärd skärpning av kraven på kvalitetskontroll med avseende på revisionen av dessa företag. Enligt artikel 39 i direktivet får medlemsstaterna undanta från de utökade kraven på kvalitetskontroll sådana företag vars överlåtbara värdepapper inte är föremål för handel på en reglerad marknad.

3.2 Utredningen om revisorer och revision

Utredningen om revisorer och revision har i sitt betänkande *Revisionsutskott m.m.; Genomförande av 2006 års revisorsdirektiv (SOU 2007:56)* funnit att dagens system där FAR SRS genomför den löpande kvalitetskontrollen av sina medlemmar under RN:s överinseende inte strider mot direktivets bestämmelser. Utredningen föreslår att en regel införs i revisorslagen (2001:883) där det fastslås att alla revisorer ska genomgå löpande kvalitetskontroll vart sjätte år och att revisorer eller revisionsbolag som reviderar företag vars värdepapper är föremål för handel på en reglerad marknad ska genomgå sådan kontroll vart tredje år (nya 30 a § första stycket). Vidare föreslås att RN ska ansvara för att sådan kontroll sker (samma paragraf, tredje stycket). Utredningen föreslår också en ny lydelse av 18 § i förordningen (1995:665) om revisorer som innebär att närmare föreskrifter och anvisningar för hur kvalitetskontrollen ska bedrivas ska kunna utfärdas av RN.

3.3 Ny EG-rekommendation

Kommissionen har den 6 maj 2008 antagit en rekommendation om hur den treåriga kvalitetskontrollen av revisorer i företag av allmänt intresse bör utformas.⁴ Denna rekommendation kompletterar reglerna i direktivet som inte ger några särskilda föreskrifter om utformning, genomförande och metod för just sådan kvalitetskontroll. Ett av skälen för att utfärda en ny särskild rekommendation som rör företag av allmänt intresse är att den gamla rekommendationen i dessa delar blivit förbispungen ”av den senaste internationella utvecklingen och ten-

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG av den 17 maj 2006 om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning och om ändring av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG samt om upphävande av rådets direktiv 84/253/EEG.

⁴ Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2008 om extern kvalitetssäkring av lagstadgade revisorer och revisionsföretag som granskar företag av allmänt intresse (2008/362/EG).

denser att ifråga om sådana revisioner införa externa system för kvalitetssäkring, som sköts frikopplade från revisionsyrket och där kvalitetssäkringen granskas av personer som inte är yrkesverksamma revisorer.”⁵

Rekommendationen bygger på att det är den offentliga tillsynsmyndigheten som har det yttersta ansvaret för kvalitetskontrollsystemet. Grundtanken är att de inspektioner på plats, som utgör det grundläggande elementet i kvalitetskontrollen, genomförs av inspektörer som är anställda hos myndigheten och inte har någon koppling till ett revisionsföretag. Det finns utrymme för att anlita experter, som kan vara revisorer eller ha annan bakgrund, för att ingå i teamet under inspektörens ledning. Experterna behöver inte vara anställda av kontrollorganet.

Rekommendationen innehåller långtgående regler om hur finansiering av systemet ska ske för att säkra dess oberoende. Systemets finansiering får inte stå under något inflytande av branschen eller tillsynsobjekten och det finns regler om att finansieringsnivån ska vara så hög att tillsynsmyndigheten – i ett system med delegering, se nedan – klarar av vissa obligatoriska uppgifter. Det finns också en föreskrift om att avgifter som betalas av revisorer eller revisionsföretag ska vara obligatoriska och betalas fullt ut på avsatt tid, liksom en regel som förbjuder att ersättning för en inspektion tas ut direkt av den berörde inspektören.

I rekommendationen finns också ett antal föreskrifter om det praktiska genomförandet av kvalitetskontroll genom inspektioner. Föreskrifterna ställer krav på en grundläggande systemanalys hos de revisionsbolag som är aktuella med avseende på den interna kvalitetskontrollen, kontroll av systemets överensstämmelse med den s.k. öppenhetsrapport som de nu aktuella revisionsbolagen måste utarbeta enligt artikel 40 i direktivet (i det sammanhanget finns också en bestämmelse om att myndigheten har ansvar för att en grovt vilseledande sådan rättas). Föreskrifterna innehåller också och en anvisning om att en betydande del av revisionsmaterialet ska väljas ut för granskning utifrån en riskbedömning. Det sistnämnda är en anvisning för den verifierande kontrollen av enskilda uppdrag. Rapporteringsförfarandet upptar en del utrymme i rekommendationen och där finns föreskrifter som tar sikte på både den rapportering som ska ske i förhållande till den inspekterade och hur rapportering på ett övergripande plan bör ske till allmänheten. En föreskrift om koppling till det disciplinära eller straffrättsliga systemet finns också. En specialvariant av det sistnämnda är en föreskrift som går ut på att om en inspektör eller en expert skulle lämna ofullständiga eller felaktiga uppgifter om sin koppling till ett kontrollerat revisionsbolag eller en revisor, ska inspektören eller experten inte bara stängas av från uppdraget utan också bestraffas på ett ”effektivt, proportionerligt och avskräckande vis”. Rekommendationen riktar sig till medlemsstaterna vilka senast den 9 maj 2009 ska informera kommissionen om de åtgärder som vidtagits med anledning av rekommendationen.

Rekommendationen lämnar slutligen också utrymme för att myndigheten kan delegera utförandet av själva inspektionerna till ett annat lämpligt organ. Ett sådant kan vara en branschorganisation eller någon annan organisation. En sådan delegering förutsätter dock att inspektörerna är anställda hos det organ till vilket delegering skett och att myndigheten har ett fast grepp om utförandet i alla väsentliga delar. Således ska myndigheten fastställa metodik och program för kontrollen, godkänna de olika rapporter som förekommer, godkänna eller utnämna inspektörer för varje inspektion och utfärda instruktioner och rekommendationer till det organ till vilket delegering skett. Tillsynsmyndigheten ska också kunna delta i inspektionerna och ha tillgång till all dokumentation.

⁵ Rekommendationens skäl nr 3.

4. Ändringsbehov

Dagens system behöver inte i grunden förändras. RN:s stor-SUT-projekt uppfyller rekommendationens krav på kvalitetskontroll av de revisorer som utför revision av företag av allmänt intresse. Övrig kvalitetskontroll kan utföras på samma sätt som den görs idag, dvs. huvudsakligen genom FAR SRS försorg och under RN:s tillsyn.

4.1 Det nuvarande systemet

4.1.1 Det nuvarande systemet i förhållande till revisorsdirektivet och rekommendationen

Den metod som RN tillämpat under de senaste åren inom ramen för sitt stor-SUT-projekt fyller alla de krav på branschberoende, inriktning och innehåll som ställs både i direktivet och i rekommendationen. Direktivets krav uppfylls, precis som utredningen kommit fram till, redan av det nuvarande systemet i allt utom kontrollfrekvensen. Den nya rekommendationens längre gående krav, bl.a. på anställda inspektörer och helt fristående finansiering, uppfylls dock bara av RN:s system med stor-SUT. Men inte heller RN:s nuvarande system är tillräckligt om man ser till kontrollfrekvensen och till antalet verifierande uppdragskontroller.

4.1.2 Det nuvarande systemet i internationell jämförelse

Vid de talrika internationella kontakter som RN har på nordisk, europeisk och global nivå har det stått klart att RN:s verksamhet som den bedrivs i form av stor-SUT till sin metod och inriktning ligger väl i linje med hur de mest utvecklade staterna på detta område genomför den löpande kvalitetskontrollen av de revisorer som reviderar företag av allmänt intresse. Metoden är alltså väl hävdad i internationell jämförelse. Det som väsentligt skiljer RN:s arbete från det som bedrivs av andra tillsynsmyndigheter både i Europa och i resten av världen är omfattningen av de verifierande uppdragskontrollerna. Här behöver en utbyggnad ske om den vedertagna standarden bland de myndigheter som sysslar med denna typ av kvalitetskontroll ska kunna uppnås även i Sverige.

4.1.3 Kvalitetskontroll av revision i börsnoterade bolag

Utredningens förslag till regler för att genomföra revisorsdirektivets regler i Sverige går ut på att Sverige bör utnyttja alla undantag som artikel 39 i direktivet ger möjlighet till. Således är det endast den revision som sker beträffande börsnoterade bolag som bör bli föremål för den strängare och mer långtgående kvalitetskontroll som direktivet och den nya rekommendationen föreskriver. Alla företag av allmänt intresse blir alltså inte omfattade av detta system om utredningens förslag blir verklighet. RN, som dock i sitt remissvar inte delade utredningens syn på denna begränsning, utgår i sina fortsatta resonemang från utredningens förslag.

4.1.4 Kvalitetskontroll av revision i övriga företag av allmänt intresse

Kvalitetskontroll av de revisionsbyråer och revisorer som reviderar andra företag av allmänt intresse än dem som är börsnoterade kan mycket väl ske efter samma modell som RN använder i sin stor-SUT. RN har redan en betydande erfarenhet från både kvalitetskontroll och andra tillsynsärenden av att bedöma kvaliteten i revisionen av sådana företag. Som nyss sagts kommer de fortsatta resonemangen inte att inkludera kvalitetskontroll beträffande dessa företag. RN kommer emellertid självfallet att hålla beredskapen uppe för att på det sätt som den nya rekommendationen föreskriver genomföra erforderliga kvalitetskontroller även av dessa

företag för den händelse de undantagsregler som utredningen föreslagit skulle se annorlunda ut när riksdagen antar de lagändringar som krävs för att genomföra revisorsdirektivet.

4.1.5 Kvalitetskontroll av revision i små och medelstora företag

RN ser inga skäl att genomföra några grundläggande förändringar i systemet för kvalitetskontroll av de revisorer som ägnar sig åt revision av små och medelstora företag. Det finns inte för närvarande några planer inom EU på att genom en rekommendation eller liknande utfärda ytterligare krav på kvalitetskontrollen beträffande detta segment av företag. I den delen kommer således direktivets reglering att vara den enda. Den kontrollen bör därför fortfarande bygga på FAR SRS föreningsbaserade kvalitetskontroll av sina medlemmar i kombination med RN:s kontroll i egen regi av dem som inte är föreningsmedlemmar. Utredningen fann ju också att det systemet uppfyllde direktivets krav.

4.2 I vems regi bör kvalitetskontrollen beträffande företag av allmänt intresse ske?

4.2.1 RN och FAR SRS har olika uppfattning

RN har diskuterat kvalitetskontrollens framtida utformning med FAR SRS och med enskilda större revisionsföretag. Som ett led i detta har RN skickat ut en skrivelse med beskrivning av det tänkta systemet till de sju största revisionsföretagen och till FAR SRS. Skrivelsen hade i huvudsak samma innehåll som denna, men med en annan finansieringslösning. FAR SRS har uppfattningen att utförande av kvalitetskontrollen beträffande börsnoterade bolag bör delegeras till organisationen i så stor utsträckning som möjligt. RN anser att det, på nedan anförda skäl, inte är lämpligt att delegera utförandet av kvalitetskontrollen till branschorganisationen.

4.2.2 Förhållandet till RN:s myndighetsutövning

För det fall utförandet av kvalitetskontrollerna delegeras till FAR SRS kommer organisationen att överta uppgifter som i väsentlig mån är direkt kopplade till RN:s myndighetsutövning. Genom en eventuell delegering kommer FAR SRS att få ett operativt ansvar för utförandet av kvalitetskontroller. Enligt rekommendationen kopplas detta ansvar direkt till det ansvar och de maktbefogenheter som tillsynsmyndigheten måste ha. Det är en stor principiell skillnad mellan ett sådant arrangemang och den strikt föreningsrättsligt grundade kvalitetskontroll som FAR SRS genomför hos sina medlemmar och som RN utövar tillsyn över i enlighet med ett mellan RN och organisationen ingånget avtal. De samhällseliga maktbefogenheter som behövs för att upprätthålla det systemet svarar RN för genom att agera först om någon medlem inte vill underkasta sig FAR SRS kontroll och att ingripa disciplinärt efter anmälan från FAR SRS om allvarliga kvalitetsbrister upptäcks.

4.2.3 Kvalitetskontrollsystemets effektivitet

Den givna utgångspunkten i den nya rekommendationen är att det är de tillsynsmyndigheter som nu byggs upp inom hela EU som har ansvaret för att kvalitetskontrollen genomförs på ett sätt som innebär att den fyller sin funktion som en garant för kapitalmarknadernas krav på högkvalitativ revision av företag av allmänt intresse. Det ansvar som nu läggs på tillsynsmyndigheterna kan aldrig delegeras utan delegeringsutrymmet inskränker sig till det praktiska utförandet av vissa betydelsefulla moment, närmast själva inspektionerna. Dessa ska utföras av inspektörer anställda antingen av tillsynsmyndigheten eller av den organisation som efter

delegering utför inspektionerna. Övriga stora och viktiga områden är således inte möjliga att delegera. Det gäller främst ledningsfunktioner, utseende av inspektörer, utväljande av uppdrag att granska och viktiga delar av rapporteringen. Tillsynsmyndigheten, dvs. RN, måste utöva ett övergripande ledarskap och en effektiv och tillräckligt detaljerad kontroll över utförandet av de delegerade inspektionerna vilket ju förutsätter en mycket god insyn i den löpande inspektionsverksamheten.

För att kunna fullgöra sina skyldigheter att styra systemet för genomförande av kvalitetskontroller av företag av allmänt intresse måste RN ha en relativt omfattande organisation till sitt förfogande som behöver innehålla ett tillräckligt antal mycket högt kvalificerade revisorer och jurister. RN har redan idag en personalstyrka som uppfyller dessa krav. Det kan dock antas att RN:s verksamhet kommer att påverkas inte bara av systemansvaret utan även av att en utbyggd kvalitetskontroll sannolikt innebär att antalet disciplinärenden med bäring på revisioner av företag av allmänt intresse kommer att öka. Eftersom dagens stor-SUT-verksamhet är resursmässigt ansträngande måste RN under alla förhållanden anställa ytterligare högt kvalificerade revisorer till verksamheten. Detta gäller även om delar av genomförandet av kvalitetskontrollerna delegeras till FAR SRS. RN ser inga svårigheter att rekrytera den kvalificerade personal som behövs.

Klart är att FAR SRS med den bemanning som organisationen har idag inte klarar av att fullgöra de uppgifter som följer av en eventuell delegering. Således måste en kvalitetskontrollorganisation med anställda inspektörer byggas upp även hos branschorganisationen. Det sagda innebär en uppenbar risk för dubbelbemanning sett ur ett systemövergripande perspektiv, vilket i förlängningen leder till ökade kostnader för kvalitetskontrollsystemet.

4.2.4 Kvalitetskontrollsystemets oberoende

RN:s erfarenhet är att den internationella trenden går från självreglering och egenkontroll mot myndighetskontrollerad reglering och statlig tillsyn över stora delar av kapitalmarknaderna. Ett centralt tema i uppbyggnaden av de tillsynssystem som krävs enligt det nya revisorsdirektivet och som också direkt speglar den internationella utvecklingen i alla ur kapitalmarknads-synpunkt ledande länder är revisorstillsynens frikopplande från branschintressena. Detta är bl.a. ledstjärnan för organisationen International Forum for Independent Audit Regulators (IFIAR) i vilken RN spelar en aktiv roll. Inom den organisationen och inom EU förekommer förvisso att utförande av kvalitetskontroller av revision av företag av allmänt intresse delegeras till andra organ, ibland också till branschorganisationer, men det hör till undantagen.

FAR SRS domineras starkt av de största revisionsbyråerna, vilket är helt naturligt. Det är bara dessa som har möjlighet att ställa högt kvalificerade partners till organisationens förfogande inom alla delar av dennas verksamhet. När det gäller att avgöra om delegering bör ske av kvalitetskontrollen av en verksamhet som så påtagligt berör just dessa revisionsbyråers viktigaste verksamhet kan man inte undvika att ta denna aspekt i beaktande. Det går naturligtvis att arrangera systemet så att organisationens oberoende garanteras även om en delegering sker, men övervakning och kontroll från den utgångspunkten skulle innebära ett inte försumbart merarbete för tillsynsmyndigheten om branschorganisationen tar över en del av tillsynsmyndighetens uppgifter på just detta speciellt känsliga område.

Rekommendationen ställer också stora krav på en från branschen oberoende finansiering av kvalitetskontrollverksamheten. En sådan kan inte ske genom direktdebitering från inspektörerna till de berörda revisorerna och det är enligt RN:s mening tveksamt om den kan ske

genom FAR SRS medlemsavgifter. Att ett system med delegering skulle kunna finansieras på ett oberoende sätt som stämmer överens med rekommendationen står klart, men det kräver att speciella system byggs upp.

4.2.5 Internationellt regelutvecklingsarbete samt tillsynssamarbete

Metodutvecklingen vad gäller kvalitetskontroller och inspektioner på den internationella arenan sker främst inom ramen för IFIAR. Det förekommer en del sådan verksamhet också inom ramen för EGAOB:s verksamhet, och den amerikanska tillsynsorganisationen PCAOB arrangerar ibland vissa seminarier som bl.a. behandlar dessa frågor. Gemensamt för dessa organisationer är att branschorgan inte har tillträde till deras verksamhet. Genomförs i Sverige ett system med delegering av kvalitetskontrollen skulle en hel del merarbete behöva ske för att på ett effektivt sätt kunna delta i det internationella utvecklingssamarbetet.

4.2.6 Tidsaspekten

Ett fungerande kvalitetskontrollsystem som uppfyller de långtgående krav som ställs behöver byggas upp snabbt. RN har idag redan alla grundläggande byggstenar för detta på plats. FAR SRS skulle behöva bygga upp ett sådant system från början. Mot detta kan naturligtvis sägas att organisationen framgångsrikt och bra har genomfört kvalitetskontroll under flera år av sina medlemmar. Men den kontrollen har genomförts med inriktning mot revision av små och medelstora företag och har endast i mycket begränsad utsträckning tagit sikte på revision av börsnoterade bolag. Kraven på både omfattning, frekvens och skärpa har höjts avsevärt med de nya reglerna när det gäller börsnoterade bolag. RN:s stor-SUT-verksamhet finns på plats och uppfyller både direktivets och rekommendationens kvalitativa krav redan från direktivets genomförandedatum i slutet av juni i år.

4.2.7 Slutsats

RN:s stor-SUT är ett ändamålsenligt medel för att möta de moderna internationella kraven på kvalitetskontroll av de revisionsbyråer och revisorer som reviderar börsnoterade bolag. Mot bakgrund av att RN redan utför arbetet och har såväl en utarbetad metodik som väl fungerande rutiner som lätt kan vidareutvecklas finns det stora praktiska och kostnadsmässiga fördelar med att RN genomför kvalitetskontrollen avseende revisorer som reviderar börsnoterade bolag i egen regi och med inspektörer anställda av nämnden. Därtill kommer att det, som framgått ovan, finns skäl av både principiell och praktisk karaktär som talar mot att låta branschorganisationen utföra en betydande del av tillsynsmyndighetens sysslor när det gäller just den här typen av kvalitetskontroll. Delegering ter sig inte vare sig praktiskt eller principiellt som ett rimligt alternativ till att låta RN fortsätta med kvalitetskontrollen av revision av företag av allmänt intresse. Däremot bör en samordning göras av RN:s och FAR SRS verksamheter (se nedan).

Slutsatsen är alltså att kvalitetskontroll beträffande börsnoterade bolag även i fortsättningen ska ske hos RN. Däremot måste branschens kunnande, erfarenheter och personella resurser på bästa sätt tas tillvara, vilket också utvecklas närmare nedan.

5. Branschmedverkan

<p>Den sakkunskap och de erfarenheter som finns i revisorsbranschen ska användas i kvalitetskontrollen som bedrivs inom ramen för en utbyggd stor-SUT. För detta ändamål avser RN att bygga upp ett kvalitetskontrollråd för dessa frågor. Vidare ska en nära samordning ske mellan</p>

RN:s och FAR SRS respektive kvalitetskontrollverksamheter, bl.a. genom gemensamma inspektioner på den övergripande systemnivån hos de stora revisionsbyråerna och genom att representanter för FAR SRS kan inbjudas att delta även i uppdragskontroller när det är lämpligt. Vidare ska experter med anknytning till revisorsbranschen kunna biträda i kvalitetskontrollen.

5.1 Samverkan med branschorganisationen

Kvalitetskontrollverksamheten har alltid skett i nära samverkan mellan RN och FAR SRS, tidigare FAR och SRS. RN ser ett stort värde i att denna samverkan fortgår och utvecklas även om nya krav medför att systemet beträffande vissa delar av kvalitetskontrollen inte kan arrangeras på samma sätt som tidigare.

Som nyss sagts kommer RN även i fortsättningen att genomföra kvalitetskontrollen beträffande börsnoterade bolag i egen regi. RN ser samtidigt att kvalitetskontrollen beträffande övriga företag som inte är av allmänt intresse fortfarande genomförs på samma sätt som idag, dvs. genom FAR SRS försorg under RN:s övergripande tillsyn. En sådan arbetsfördelning passar den svenska marknaden väl och har förebilder både i Europa och i USA. Branschorganisationen har genom sina medlemmar betydande resurser och stor erfarenhet tillgänglig som måste tas tillvara på bästa sätt för att systemet som helhet ska fungera bra. En smidig samverkan är också nödvändig av rent praktiska skäl; de stora revisionsbyråer som utför revision av börsnoterade bolag har en stor del av sin verksamhet riktad mot revision av medelstora och små företag. Till antalet är ju revisionsklienter som är börsnoterade eller eljest företag av allmänt intresse en mycket liten del klientstocken. Det betyder att i den framtida arbetsfördelningen kommer arbetet med att bl.a. kvalitetsgranska de större revisionsbyråernas system och policys att behöva ske gemensamt och samtidigt, medan uppdelningen sker när det kommer till den verifierande uppdragsgranskningen.

5.2 Kvalitetskontrollråd

För att vidareutveckla kvalitetskontrollverksamheten inom ramen för stor-SUT på ett effektivt sätt överväger RN att inrätta ett kvalitetskontrollråd i vilket förutom RN skulle ingå högt kvalificerade representanter för FAR SRS, Finansinspektionen, de reglerade marknaderna, näringslivet och kanske någon ytterligare intressent. Rådets uppgift skulle vara att som ett rådgivande organ till RN medverka i utformningen av kvalitetskontrollverksamheten i hela dess vidd. Rådet skulle i första hand involveras i processen att fastställa inspektionsprogrammen och vilken inriktning och omfattning inspektionerna bör ha samt att medverka i att fastställa vilka kriterier som ska gälla för urval av vilka revisorer och vilka uppdrag som ska bli föremål för verifierande uppdragskontroll. Andra liknande uppgifter kan lätt tänkas. Rådet skulle däremot inte ha några operativa uppgifter i enskilda inspektionsärenden och därmed inte heller kunna ”överpröva” eller utöva inflytande över beslut som fattas under inspektionsverksamheten eller som avser rapportering av enskilda kvalitetskontroller.

5.3 Gemensamma inspektioner m.m.

Ett väsentligt inslag i en god samverkan med branschen är att genomföra gemensamma inspektioner av systemövergripande frågor och att utnyttja verksamma revisorer som experter i inspektionsteamerna när det är lämpligt, se vidare nedan.

6. Inriktning och omfattning av kvalitetskontroll beträffande sådana företag av allmänt intresse som är börsnoterade

Kvalitetskontrollen inriktas mot de revisorer och revisionsbyråer som reviderar börsnoterade bolag. Det rör sig om cirka 300 bolag och knappt 200 revisorer, varav nästan alla är verksamma i de sju största revisionsbolagen. RN kommer att vart tredje år systemgranska byråerna och varje år utföra ett trettiotal verifierande kontroller av revisionen i enskilda uppdrag. RN behöver för att genomföra detta rekrytera ytterligare ett granskningsteam bestående av två högt kvalificerade revisorer och en jurist, samt tillföra verksamheten en administratör.

6.1 Omfattning

6.1.1 Vilka revisionsbyråer och revisorer ska kontrolleras?

Vilka reviderade bolag ska då utlösa en utökad kvalitetskontroll? Som nyss sagts är utredningens ståndpunkt att det endast är de revisorer eller revisionsbolag som reviderar börsnoterade bolag som ska omfattas av direktivets krav på den tätare kontrollen. RN utgår i detta sammanhang från den avgränsningen.

6.1.2 Hur många revisionsbyråer och revisorer berörs?

Enligt en kartläggning som genomförts av RN under hösten 2007 finns på den svenska kapitalmarknaden drygt trehundra börsnoterade bolag⁶. Den alldeles övervägande delen av de revisorer som reviderar dessa bolag och som ska omfattas av kvalitetskontroll vart tredje år är anställda vid någon av landets sju största revisionsföretag. Enligt RN:s kartläggning reviderades endast tolv då börsnoterade bolag av revisorer vid någon byrå utanför gruppen av de sju största revisionsföretagen. Totalt hade enligt denna kartläggning 185 enskilda auktoriserade revisorer uppdrag som ansvarig revisor⁷ i ett börsnoterat bolag.

6.2 Genomförande

6.2.1 Metod och antalet kontroller

RN planerar att genomföra den löpande kvalitetskontrollen så att vart tredje år genomförs en djuplodande systemgranskning, på det sätt som beskrivits tidigare, beträffande de sju största revisionsbolagen. Den verifierande uppdragskontrollen äger rum löpande under treårsperioden och utökas väsentligt, främst när det gäller antalet granskade uppdrag. RN ser dock ingen möjlighet att utan orimliga resursinsatser under varje treårsperiod hinna med att

⁶ Vid undersökningstillfället 313 bolag.

⁷ Personligen vald revisor eller av revisionsbolaget utsedd huvudansvarig revisor.

granska revisionsuppdrag från varje revisor som är verksam vid någon av de sju största revisionsbyråerna och som reviderar ett börsnoterat bolag. En sådan ambition skulle med dagens situation innebära att granskning av revisionen i ett 60-tal börsnoterade bolag skulle behöva äga rum varje år. I stället har RN valt att lägga ambitionsnivån så att ett urval av revisionsbyråns uppdrag görs. Det betyder i praktiken att RN kommer att granska revisionen i totalt ett 30-tal börsnoterade bolag varje år. Ett förhållande som måste hållas fram när man ska beräkna resursåtgången för denna verksamhet i jämförelse med det som RN hittills har gjort när det gäller börsnoterade bolag, är att RN vid genomförande av den kvalitetskontroll som rekommendationen talar om måste låta den verifierande uppdragskontrollen omfatta även de allra största och mest komplicerade revisionsuppdragen, som t.ex. internationella industrikoncerner, storbanker och större försäkringsbolag.

6.2.2 Gemensamma inspektioner i praktiken

Den inledande delen av en kvalitetskontroll består av den systemövergripande granskning och analys som berörts ett flertal gånger tidigare. Denna del ska samordnas med FAR SRS och genomföras som en gemensam kontroll, åtminstone varannan gång den inträffar. Bakgrunden är ju att kvalitetskontroll beträffande byråer och revisorer som inte reviderar företag av allmänt intresse bara behöver ske vart sjätte år, medan kontrollen beträffande dem som gör det ska ske vart tredje år. RN finner det dock önskvärt att, även vid de tillfällen när det endast är RN:s stor-SUT som ska genomföras, företrädare för FAR SRS är med. Givetvis under förutsättning att den berörda revisionsbyrån inte motsätter sig detta. I den fortsatta processen kommer granskningsteamet att under en längre tid (förmodligen ända fram till nästa treårsintervall börjar) gå igenom ett antal uppdrag för att verifiera det övergripande systemets genomslag i praktiken. Även i dessa delar kan företrädare för FAR SRS beredas tillfälle att delta, naturligtvis även här under förutsättning att de berörda revisorerna och byråerna inte motsätter sig detta.

6.3 Inverkan på RN:s personalbehov

6.3.1 Nyrekrytering behövs

Som framgått ovan innebär förpliktelsen att genomföra den löpande kvalitetskontrollen på ett godtagbart sätt en sådan ökad börda på RN att uppgiften inte kan rymmas inom den nuvarande tillsynsverksamheten. Redan idag visar tillsynsverksamheten ett underskott med cirka 875 000 kronor.⁸ Ambitionen att genomföra en ingående systemgranskning av revisionsbyråerna vart tredje år och att granska ett trettiotal uppdrag i företag av allmänt intresse varje år kommer att kräva att mer personal rekryteras till RN. RN räknar med att kunna utföra uppgifterna med tre granskningsteam av nuvarande sammansättning, dvs. två revisorer och en jurist. Den personal som behöver rekryteras är huvudsakligen högt kvalificerade revisorer med lång och gedigen yrkeserfarenhet av denna typ av revisionsuppdrag bakom sig. Två sådana revisorer behöver rekryteras. Ytterligare någon kvalificerad jurist med specialistkunskaper i associations- och revisionsrätt och goda redovisningskunskaper kommer också att behöva rekryteras för att möta behovet av att kunna skapa ytterligare ett granskningsteam. RN har i detta sammanhang tagit med två faktorer i beräkningen. Den ena är att granskningsteamet inte kommer att enbart ägna sig åt kvalitetskontroll. Precis som fallet är med nuvarande medarbetare ska de nyrekryterade även delta i myndighetens övriga tillsynsverksamhet. En annan faktor, som delvis hänger ihop med

⁸ Se RN:s årsredovisning för 2007.

det nyss sagda, är att den utökade kvalitetskontrollen oundvikligen kommer att generera ett antal uppföljande granskningsåtgärder eller nya disciplinärenden vilket också förklarar den relativt stora ökningen av personalbehovet. För att möta de krav på dokumentation, rapportering, administration och planering som ställs av att tre granskningsteam arbetar parallellt behöver RN också rekrytera en administratör med samma kompetensprofil som en registrator eller kvalificerad sekreterare.

De nu redovisade antagandena bygger på en i övrigt huvudsakligen oförändrad verksamhet hos RN. Dock har Utredningen om revisorer och revision föreslagit att avskaffa revisionsplikten för vissa aktiebolag.⁹ Beroende på hur gränsvärdena för när revisionsplikten ska inträda slutligen bestäms och beroende på vilken revisionsverksamhet som kommer att efterfrågas av de aktiebolag som då inte längre måste revideras, kommer RN:s arbetsuppgifter och arbetsbelastning säkert att ändras. Att redan idag – innan regelverket är färdigt – försöka göra någon förutsägelse eller siffersatt prognos över detta är inte möjligt. Däremot behöver en slagkraftig organisation för att genomföra kvalitetskontrollen i sin fulla omfattning snarast byggas upp. RN:s avgiftsuttag omprövas varje år och justeringar både i avgifternas konstruktion och storlek kan därför behöva göras i framtiden för att möta de förändringar som kommer.

7. Kostnader och finansiering

Kostnaden för kvalitetskontrollen av de revisorer och revisionsbolag som reviderar börsnoterade bolag kan beräknas till 5,4 miljoner kronor per år. Detta ytterligare resursbehovet bör fördelas mellan de revisorer och revisionsbyråer som utför denna typ av revisionsuppdrag. Resurstillskottet bör tas ut i form av en särskild årsavgift som beräknas med ledning av antalet uppdrag att revidera börsnoterade bolag som varje revisor eller registrerat revisionsbolag har den 1 november varje år. Den särskilda årsavgiften bestäms till ett belopp som varierar mellan 10 000 kronor till 40 000 kronor för varje sådant uppdrag.

7.1 Kostnader

De beräkningar RN utfört för att bedöma resursbehovet inför den mer näraliggande framtiden visar att den resurs för kvalitetskontroll av revisorer och revisionsföretag som reviderar börsnoterade bolag måste bestå av tre team av den storlek som hittills använts i de inspektioner som utförts och en ytterligare administrativ resurs för att få systemet att löpa smidigt vad gäller dokumentation, rapportering och planläggning. **RN beräknar att den totala årliga resursåtgången för detta kommer att uppgå till 5,4 miljoner kronor per år.**

7.2 Finansiering genom en särskild årsavgift

Den del av RN:s nuvarande verksamhet som avser löpande tillsyn av revisorer och den disciplinära verksamheten finansieras i dagsläget jämte RN:s övriga tillsynsuppgifter genom en fast årsavgift som debiteras varje revisor och varje registrerat revisionsbolag under RN:s tillsyn. De krav på en kvalitativt skärpt, mer oberoende och mer frekvent tillsyn av revisorer och revisionsföretag som utför revisioner i börsnoterade bolag är en arbetsuppgift för RN, vilken berör en begränsad grupp av landets ca 4 100 kvalificerade revisorer. Det är därför rimligt och

⁹ SOU 2008:32, Avskaffande av revisionsplikten för små företag.

rättvist att denna del av verksamheten finansieras genom en särskild årsavgift som enbart ska betalas av de revisorer och revisionsföretag som utför uppdrag i börsnoterade bolag.

7.3 Fördelning

7.3.1 Principer vid fördelning

Principen för RN:s förslag till avgiftsuttag är att de registrerade revisionsbolag och enskilda revisorer hos vilka revision av börsnoterade bolag utförs ska täcka RN:s kostnader för kvalitetskontrollen genom avgifter. RN måste därför utforma en metod för att på ett rättvist sätt fördela dessa kostnader mellan de revisorer och de registrerade revisionsbolag som omfattas av kvalitetskontrollen.

Debiteringsmodellen ska uppfylla kravet på tillsynsmyndighetens oberoende och vara rimlig, rättvis, lättförståelig och lättadministrerad för både RN och de berörda revisionsbyråerna.

7.3.2 Olika modeller för fördelning och debitering

Vid RN:s kontakter med företrädare för motsvarande tillsynsmyndigheter i andra länder visar det sig att man valt olika lösningar för att finansiera kvalitetskontrollverksamhet av nu aktuellt slag och att många länder fortfarande är i färd med att bygga upp sina modeller. Enligt den information som hittills framkommit är avgifter baserade på årsomsättningstal eller på antalet reviderade bolag inom den aktuella kategorin – vid sidan av ren anslagsfinansiering – de fördelningsgrunder som vanligen väljs.

RN har övervägt olika modeller för att debitera en sådan avgift och gjort beräkningar enligt dessa modeller av hur det behövliga resurstillskottet skulle komma att fördelas mellan de berörda. Det finns huvudsakligen två modeller som är användbara i detta sammanhang. Den ena är att fördela det behövliga resurstillskottet i relation till ett nyckeltal som visar den inbördes relationen mellan revisionsföretagen. Ett lämpligt nyckeltal är respektive revisionsbyråkoncerns årsomsättning enligt den senast fastställda årsredovisningen. Den andra är att fördela avgiftsuttaget efter en bestämd summa per reviderat börsnoterat bolag.

7.3.3 Fördelning efter årsomsättning

RN känner årsomsättningstalet och antalet reviderade börsbolag för landets sju största revisionsbyråer, vilka tillsammans reviderar alla de berörda aktiebolagen med undantag för ett litet fåtal vilka revideras av revisorer vid mindre revisionsföretag. RN:s provberäkningar har visat att en fördelning av behövligt resurstillskott baserad på total årsomsättning per revisionsbolag i jämförelse med en rak (oviktad) fördelning baserad på antalet reviderade börsnoterade aktiebolag per revisionsbolag ger i stort sett samma avgiftsfördelning mellan de berörda bolagen. Fördelning efter redovisad årsomsättning i revisionsbolagen framstår som en enkel, lättkontrollerad och lättadministrerad fördelningsmetod. Dock gäller att olika stor andel av den totala årsomsättningen i revisionsbolagen härrör från annan revisionsverksamhet än sådan som avser börsbolag. Till detta kommer att särskilt de tre mindre byråerna har en relativt sett större andel icke börsbolag i sin klientstock. En fördelning efter årsomsättning verkar därför inte ge den mest rättvisa fördelningen i jämförelse med den andra övervägda huvudmetoden – fördelning efter antal reviderade börsbolag.

7.3.4 Fördelning efter antal revisionsklienter och deras storlek

Vid en fördelning efter antal reviderade börsbolag har RN funnit att man i Sverige, i likhet med vad som synes ske även i andra länder, bör beakta de betydande skillnader i storlek som

råder mellan olika börsnoterade bolag. Skillnader i bolagsstorlek medför normalt skillnader i revisionsarbetets omfattning och inneboende risk, vilket i sin tur kommer att återspegla sig i motsvarande skillnader i erforderlig resursinsats vid RN:s kvalitetsinspektioner av berörda revisorer. Man bör alltså finna en fördelningsmetod som tar hänsyn också till klienternas storlek samtidigt som den är enkel att tillämpa och bygger på någorlunda fasta bedömningsgrunder. Skillnader i storlek och risk samt i erforderlig inspektionsinsats kommer enligt RN:s bedömning till ett rimligt rättvisande uttryck genom marknadens totalvärdering av bolagets aktier, dvs. bolagets marknadskapitalisering. En metod är då att knyta den avgift som behövs för resurstillskottet till bolagens börsvärde. RN har efter provberäkningar baserade på byråernas andelar av antalet börsnoterade bolag av olika storleksklass kommit fram till slutsatsen att en fördelning på denna grund ger ett rimligt rättvisande uttryck också för de arbetsinsatser som kan förväntas krävas av RN avseende kvalitetskontroller hos olika byråer och revisorer. Den föreslagna metoden är även rimligt entydig, genomslutlig och säker. Eftersom den bygger på offentliga uppgifter medför den inte heller nämnvärt administrativt merarbete för RN eller de berörda byråerna eller revisorerna, vilka redan har registrerade uppgifter om vilka börsnoterade bolag de har som kunder som utan svårigheter kan lämnas till RN enligt det framlagda författningsförslaget.

7.3.5 Avgiften bestäms med ledning av antalet reviderade börsbolag, viktade i tre storleksklasser

Baserat på hittills vunna erfarenheter från de kvalitetskontroller av de sju största revisionsbyråerna som RN utfört under åren 2004-2007 har RN bedömt att de börsnoterade bolagen efter sin marknadskapitalisering, eller i vissa fall var bolaget är noterat, bör åsättas de viktal (4-2-1) som leder fram till att det årliga avgiftsuttaget för att täcka RN:s tillkommande kostnader på 5,4 miljoner kronor föreslås bli:

- 40 000 kronor för bolag som har ett börsvärde som överstiger 1 miljard euro
- 40 000 kronor för bolag som är parallellnoterade på en reglerad marknad utanför Sverige
- 20 000 kronor för bolag som har ett börsvärde mellan 150 miljoner och 1 miljard euro
- 10 000 kronor för övriga bolag

Avgiftsklasserna bygger på den indelning i stora, medelstora och mindre bolag som görs av OMX Nordic Exchange Stockholm AB med ledning av bolagens totala börsvärde. Samma storleksindelning kan användas också för de aktiebolag som är noterade vid andra reglerade marknader i Sverige, för närvarande endast Nordic Growth Market NGM AB. Just nu är de bolag som är noterade vid den sistnämnda marknaden sådana att de alla skulle ligga i kategorin mindre bolag om de varit noterade vid OMX Nordic Exchange Stockholm AB. Att parallellnoterade aktiebolag oavsett storlek hamnar i den högsta avgiftsklassen hänger samman med att de kan beräknas kräva en arbetsinsats från tillsynsmyndigheten i paritet med de största bolagen.

Den föreslagna avgiftsmodellen är enkel att tillämpa och den är också helt konkurrensneutral. Avgiften i relation till det enskilda revisionsuppdraget blir densamma oavsett om det är en stor eller en liten revisionsbyrå som har uppdraget. Revisorsbranschen har gett uttryck för att en avgift som denna bör tas ut som en börsavgift eller liknande och inte belasta revisorerna. Den nu föreslagna modellen kan till sin effekt liknas vid en sådan eftersom avgiften går att, om man så önskar, koppla direkt till revisionsklienten.

7.4 Utdebitering

Den särskilda årsavgiften bör bestämmas efter de förhållanden som råder vid en given tidpunkt varje år. RN har valt tidpunkten den 1 november. De berörda revisorerna och revisionsbyråerna bör åläggas att lämna RN uppgift om hur många uppdrag att revidera börsnoterade bolag i olika storlekskategorier som de då hade. Uppgiften bör lämnas till RN senast den 15 november varje år. Tidpunkterna är valda så att uppgifterna kommer att spegla de förhållanden som rådde under det föregående kalenderåret och ligga till grund för den särskilda årsavgift som tas ut för det kommande. Man kan alltså säga att avgiften beräknas på ett sätt så att den belastar i efterskott.

8. Dispensmöjlighet

RN föreslår också att RN ges möjlighet att om det finns särskilda skäl bestämma att ett visst revisionsuppdrag inte ska ingå i avgiftsunderlaget. Ett sådant undantag kan aktualiseras av att ett bolag avnoteras strax efter uppgiftstidpunkten eller i vissa fall när byte av revisor kommer att ske nära inpå uppgiftstidpunkten.

9. Ikraftträdande m.m.

RN behöver så snart det är möjligt börja bygga ut kvalitetskontrollverksamheten. Nyanställningar bör helst kunna ske redan under 2008. Emellertid kan man knappast räkna med att kunna få nyrekryterade personer i arbete förrän tidigast under hösten 2008. Om den föreslagna ändringen i förordningen kan träda ikraft senast den 1 augusti 2008 kan RN planera verksamheten och börja genomföra utbyggnaden ”på kredit” trots att 2008 års resultat skulle påverkas ännu mer i negativ riktning än vad som för närvarande är prognostiserat. Det måste framhållas att det är viktigt att avgiftsregeln finns på plats i god tid innan verksamheten börjar byggas ut även om själva resurstillskottet kommer myndigheten till del först under 2009.

10. Författningskommentar

Förslaget till förordningstext bygger på att den utformas som tre nya stycken till nuvarande 15 § i förordningen (1995:665) om revisorer. Författningstexten bygger på samma systematik när det gäller begreppen revisor och registrerat revisionsbolag som förekommer i revisorslagen och i förordningen. Det betyder att det är den enskilde revisorn och det registrerade revisionsbolaget som är avgiftssubjekt. Likaväl som beträffande den vanliga årsavgiften kommer naturligtvis de berörda registrerade revisionsbolagen att i praktiken betala även denna avgift för de revisorer som är verksamma inom revisionsbolaget. Genom att utforma bestämmelsen på detta sätt fångar den dock in även det fåtal revisorer som utför denna typ av revision utanför kretsen av de sju största registrerade revisionsbolagen. I övrigt kommenteras författningsförslaget i texten i föregående avsnitt.